

Vězeňská služba České republiky
Vazební věznice Ostrava, Oddělení výkonu vazby a trestu
Havlíčково nábreží, P.O. BOX 28, 701 28 Ostrava 1, ID DS: nwqd46e

Č. j. VS-160761-3/ČJ-2019-803130-ZPRAVA

Veřejný ochránce práv
Údolní 39
602 00 Brno

K č.j. KVOP-29071/2019

– datovou zprávou –

Ostrava 1 31. července 2019
Počet stran: 9

Vyjádření Vazební věznice Ostrava ke zprávě z návštěvy pracovníků veřejného ochránce práv

Vážená paní doktorko,

níže Vám zasílám vyjádření v reakci na Vaši zasloupanou zprávu, která byla zpracována na základě uskutečněné systematické návštěvy zaměstnanců Kanceláře veřejného ochránce práv ve dnech 04. a 05. března 2019 ve Vazební věznici Ostrava (dále jen „věznice“). Charakter návštěvy měl být především preventivní, s cílem působit do budoucna a zvyšovat standard podmínek věznění v České republice.

Systematická návštěva byla zaměřena na výkon vazby. Návštěvou nebylo zjištěno, že by v této oblasti docházelo ke špatnému zacházení. Přesto zpráva obsahovala k některým oblastem výkonu vazby návrhy na opatření, v nichž je **doporučováno** přijetí změn k nápravě.

Ke zjištěním Vašich zaměstnanců přistupuji s určitým nadhledem a cením si toho, že vnímáte náročnost práce všech zaměstnanců Vězeňské služby České republiky (dále jen „VS ČR“). Věřte, že zlepšování podmínek ve vazební věznici je i v tomto kontextu naší prioritou.

Vyjádření k návrhům na opatření

1) Zajistit, aby obvinění byli prokazatelně seznámeni se svými právy v den přijetí do vazby (průběžně.)

V tomto navrhovaném opatření došlo ze strany zaměstnanců Kanceláře veřejného ochránce práv k nedostatečnému ověření uplatňované praxe. Všichni obvinění jsou v den přijetí do vazby písemně i ústně poučováni vrchním inspektorem strážní směny o svých právech v souladu s NGŘ VS ČR č. 5/2019, o zavedení tiskopisů poučení obviněného, odsouzeného a chovance. Provedené písemné poučení je stvrzeno podpisem obviněného, a je založeno do osobního spisu obviněného, kopie je předána obviněnému. Tento postup je v souladu s platnou legislativní úpravou. Následné seznámení s právy

a povinnostmi provádí vrchní dozorce při umístění obviněného z příjmové do standardní cely. Toto následné poučení je zaznamenáno do jednotného záznamového listu a také podepsáno obviněným. O realizovaném poučení je proveden rovněž zápis ve VIS.

Navrhované opatření je již realizováno.

Vnitřní řád

V textu uvádíte, že věznice nedisponuje zjednodušenou verzí vnitřního řádu v psané podobě. Zde je potřeba uvést, že obsah vnitřního řádu je centrálně stanoven Generálním ředitelstvím VS ČR a vychází z aktuálně vydaného NGRŘ VS ČR č. 31/2017, kterým se stanoví zásady pro zpracování a vydání vnitřního řádu pro obviněné, vnitřního řádu pro odsouzené a vnitřního řádu pro osoby ve výkonu zabezpečovací detence. Rovněž z našeho pohledu není tato forma potřebná a ani dosud nebyla postrádána. V ojedinělých případech, kdy je zřejmé, že vězněná osoba nerozumí standardnímu textu vnitřního řádu, je s těmito osobami pracováno individuálně a jednotlivá ustanovení jsou jim vysvětlována. Toto zajišťujeme rovněž v rámci výše uvedeného následného seznámení s právy a povinnostmi ze strany vrchních dozorců při umístění obviněného do standardní cely. S ohledem k výše uvedenému a rovněž k aktuálnímu bezproblémovému používání v praxi považujeme současnou podobu vnitřního řádu za dostatečně srozumitelnou, kdy vytvoření další „zjednodušené verze“ vnitřního řádu by nepřineslo požadovaný efekt. Naproti tomu by došlo k dalšímu nárůstu administrativy spojené zejména s udržováním dalšího dokumentu v aktuální podobě.

2) Provádět důkladné osobní prohlídky tak, aby prohlížená osoba nebyla vystavena pohledům ostatních obviněných či jiných osob, vyjma zaměstnance provádějícího prohlídku (bezodkladně).

Akceptujeme a proškolili jsme zaměstnance z taktiky provádění prohlídek, zejména se zaměřením na dodržování intimity vězněných osob s tím, že dveře do prohlídkové místnosti budou po dobu provádění osobních prohlídek vězněných osob zavřené, aby nedocházelo k případům, kdy bude odhalené tělo vězněné osoby vystaveno zraku třetích osob (vyjma příslušníka provádějícího prohlídku).

Navrhované opatření realizujeme.

3) Upravit místnost tak, aby v případě otevření dveří nebylo možno spatřit prohlíženou osobu z chodby věznice (do 6 měsíců).

Byla provedena úprava zástěn v prohlídkových místnostech tak, aby prohlížené vězněné osoby nebyly vystaveny zraku dalších nezúčastněných vězněných osob či personálu věznice.

Navrhované opatření realizujeme.

4) V případě, že se nestihne při vstupní lékařské prohlídce stomatologické vyšetření (či jiná obligatorní část vstupní prohlídky), musí se tato prohlídka dokončit v nejbližším možném termínu, o čemž musí být pořízen záznam ve zdravotní dokumentaci (průběžně).

Zdravotní personál byl opětovně proškolen o způsobu provádění záznamu do zdravotní dokumentace (stomatologické, či jiné obligatorní části vstupní prohlídky). Pokud by nebyla z časových důvodů provedena vstupní stomatologická prohlídka, či jiná obligatorní část vstupní prohlídky, je o tom vždy proveden zápis ve zdravotní dokumentaci. Chybějící část vstupní prohlídky bude provedena v nejbližším možném termínu.

Navrhované opatření realizujeme.

5) Ustoupit od užívání slzotvorných prostředků v uzavřených prostorech (bezodkladně).

Nelze akceptovat, je vždy na rozhodnutí zasahujícího příslušníka, který z donucovacích prostředků použije v konkrétní situaci, aby dosáhl účelu sledovaného tímto zákrokem. Každý příslušník je při použití donucovacích prostředků povinen postupovat v souladu se zákonem č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční stráží České republiky, ve znění pozdějších předpisů, v zákoně jsou rovněž uvedena omezení při použití konkrétních donucovacích prostředků. Příslušníkovi nelze s ohledem ke stanoveným zákonným právům a povinnostem stanovovat kdy a za jakých okolností, který donucovací prostředek použije, vyjma případů, kdy je donucovací prostředek použit jako součást zákroku pod jednotným velením. Pro úplnost uvádím, že v průběhu posledních 7 let byl v naší věznici použit slzotvorný prostředek pouze v jednom případě, a to proti obviněné osobě, která se chovala agresivně, ohrožovala zdraví příslušníků, násilným způsobem poškozovala majetek a narušovala pořádek v prostorách věznice. Rovněž úmyslně poškodila zámek katru s cílem znemožnit vstup příslušníků na celu, což doprovázela svým násilným chováním jak vůči příslušníkům, tak vůči majetku vězeňské služby. Toto použití bylo následně vyhodnoceno jako oprávněné, přiměřené a nezbytně nutné, k zabránění dalšímu nedovolenému jednání a chování obviněného a vedlo k nastolení opětovné kázně, pořádku a bezpečnosti v prostorách vazební věznice. Příslušníci věznice jsou pravidelně proškolení v použití donucovacích prostředků dle zákona č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční stráží České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Navrhované opatření neakceptujeme.

6) Zapisovat lékařská zjištění vyčerpávajícím způsobem; předmětné záznamy musejí obsahovat hodnocení lékaře, zda mohla případná zranění vzniknout způsobem popsaným dotčenou osobou (průběžně).

Stanovisko lékaře je z medicínského pohledu vyčerpávající. Zdravotnická dokumentace je v tomto směru pro naše účely vedena dostatečně.

Navrhované opatření neakceptujeme.

7) Při vyhotovování předmětného záznamu o zjištění (oznámení) fyzického násilí by měl zdravotnický personál vždy vyhotovit fotografii zranění, která se následně založí do zdravotnické dokumentace (průběžně).

Dokumentace je pro potřeby šetření případů oznámení fyzického násilí vedena dostatečně. V této oblasti postupujeme plně v souladu s platným NGR č. 2/2019, o předcházení, zabránění a včasném odhalování násilí mezi obviněnými, odsouzenými a chovanci.

Navrhované opatření neakceptujeme.

8) Užívat celu s monitorovacím zařízením pouze pro účel ochrany před sebepoškozením (průběžně).

Cela s monitorovacím systémem je již využívána k umístění pouze obviněných, u kterých je důvodné podezření, že by svým jednáním mohli ohrozit své vlastní zdraví či život. V této souvislosti došlo k novelizaci NŘVV č. 21/2018, kterým se upravuje činnost příslušníků, při zajištění přímého dohledu a poslechu prostřednictvím uzavřeného kamerového a audio systému.

Navrhované opatření realizujeme.

9) Zlepšit systém evidence nerealizovaných vyšetření tak, aby bylo možno zpětně dohledat, z jakého důvodu nebylo vyšetření provedeno, případně kdy bylo realizováno náhradní vyšetření (průběžně).

Příslušní zaměstnanci zdravotního oddělení věznice byli proškoleni ve způsobu vedení evidence vyšetření obviněných tak, aby bylo možno zpětně dohledat, jak a s jakým výsledkem vyšetření proběhlo, z jakého důvodu neproběhlo, popř. kdy bylo realizováno náhradní vyšetření.

Navrhované opatření realizujeme.

10) Zlepšit vzájemnou komunikaci zdravotních pracovníků tak, aby měli přehled o neprovedených vyšetřeních (průběžně).

Se zdravotnickým personálem byla projednána problematika vzájemné komunikace s cílem vedení trvalého přehledu aktuálně neprovedených vyšetření tak, aby mohli průběžně uspokojit maximum žádostí pacientů k vyšetření jejich zdravotního stavu.

Navrhované opatření realizujeme.

11) Evidovat veškeré pokusy o spáchání sebevraždy jako mimořádné události (průběžně).

Evidence mimořádných událostí ve věznici se aktuálně řídí NGR VS ČR č. 43/2018 o mimořádných událostech ve Vězeňské službě České republiky. Dosavadní praxi v evidenci mimořádných událostí ve vazební věznici není potřeba měnit.

Navrhované opatření neakceptujeme.

12) Vybavit tzv. přírůstkové cely modernějším vybavením a upravit vhodně oddělení sanitárního zařízení od zbytku cely (do 1 roku).

Vybavení tzv. přírůstkových cel modernějším nábytkem bude realizováno v návaznosti na dodání nového nábytku, které bude věznice požadovat, s ohledem na rozpočtové možnosti, pro rok 2020. Oddělení sanitárního zařízení od zbytku cely bude realizováno v návaznosti na dodání zástěn shodných se zástěnami, kterými jsou vybaveny vazební cely

v rámci humanizace vazby, požadavek na výrobu byl SHČ Vazební věznice Praha Pankrác již zaslán.

Navrhované opatření realizujeme.

13) Poskytovat obviněným týdně minimálně sedm kusů ústavního spodního prádla a ponožek a dvě trika (průběžně).

Výstrojní norma pro obviněné a odsouzené muže a ženy je striktně dána NGR VS ČR č. 6/2012, o vystrojování obviněných, odsouzených a chovanců, kde je v příloze č. 3 stanoveno množství výstrojních součástek pro vězněné osoby. Věznice postupuje v souladu s tímto nařízením generálního ředitele, kde je uvedena výstrojní norma výbavy při výměně osobního prádla (spodní prádlo, ponožky, trička) pro obviněné tričko s krátkým rukávem jeden kus, trenýrky 2 kusy a ponožky dva kusy. Pro možnost splnění výše uvedeného opatření byla odeslána písemná žádost řediteli odboru logistiky generálního ředitelství VS ČR na úpravu příslušného nařízení generálního ředitele tak, abychom mohli vyhovět Vašemu doporučení.

Navrhované opatření bude realizováno, pokud dojde k novelizaci NGR VS ČR.

14) Umožňovat kombinování vlastního a ústavního oděvu (průběžně).

Obviněným ve věznici je a bude nadále umožňováno kombinovat ústavní oděv s vlastním spodním prádlem a ponožkami. Kombinovat další civilní oděv (např. tričko, kraťasy apod.) s ústavním oděvem však není možné s ohledem na uplatňování §12 zákona č. 293/1993 Sb. o výkonu vazby, ve znění pozdějších úprav.

Navrhované opatření částečně realizujeme.

15) Umožňovat obviněným výměnu dostatečného množství vlastního oblečení i jen jednou za dva týdny (průběžně).

Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 109/1994, kterou se vydává řád výkonu vazby, ve znění pozdějších předpisů, v § 29, odst. 2) stanovuje, že „Výměna vlastního osobního prádla musí být zabezpečena nejméně jednou týdně“. V tomto bodu postupujeme v souladu s legislativní úpravou. Pro úplnost uvádíme, že s ohledem na splnění nezbytných podmínek hygienické a estetické nezávadnosti vlastního oblečení obviněných a s ohledem na velikost úložného prostoru poskytnutých skříněk umístěných v jednotlivých celách, do nichž si obvinění ukládají své věci, není reálné, aby osobní věci obviněných byly navyšovány dalšími sadami vlastního oblečení na dobu delší jednoho týdne.

Navrhované opatření neakceptujeme.

16) Upustit od povinnosti odsouzeného povstat při vstupu příslušníky do cely a v tomto smyslu upravit vnitřní řád věznice (do 6 měsíců).

V aprobovaném Vnitřním řádu pro obviněné Vazební věznice Ostrava č.j. VS-55272/ČJ-2018-803130, který je účinný od 01. 05. 2018 je v čl. 21, odst. 1 uložena obviněným při vstupu zaměstnanec věznice do cely povinnost povstat, a to v době od budíčku do večerky, nebrání-li tomu jeho zdravotní stav.

Plnění této povinnosti má oporu ve vyžadování základních projevů slušnosti vězňenými osobami a má rovněž významný vliv jako psychologický či bezpečnostní prvek. Zaměstnanec při vstupu do cely tak získá okamžitý přehled o ubytovaných osobách, změní se schéma vzájemné komunikace, která je určitě rozdílná od komunikace například s ležícím obviněným na lůžku (nikoliv ze zdravotních důvodů).

Navrhované opatření neakceptujeme.

17) Zavést častější a delší sprchování všech obviněných (do 6 měsíců).

Koupání obviněných je upraveno v § 36 Vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 109/1994, kterou se vydává řád výkonu vazby, ve znění pozdějších předpisů, kde dle odst. 1) je věznice povinna zajistit, aby obvinění měli možnost se koupat v teplé vodě nejméně dvakrát týdně. Z ekonomických a personálních důvodů nelze zavést častější sprchování pro obviněné. Délka intervalu, po který teče teplá voda ve sprše, byla prodloužena ze stávajících 6 minut o dvě minuty na 8 minut. Taktéž je navíc obviněným zajištěno koupání po sportovních aktivitách. Sprchování obviněných žen v době menstruace je řešeno individuálně a dle jejich potřeby (denně).

Navrhované opatření částečně realizujeme.

18) Poskytovat obviněným minimálně dva kusy toaletního papíru na měsíc, přičemž v případě potřeby musí věznice poskytnout obviněnému na vyžádání další (do 3 měsíců).

Náležitosti poskytovaných základních hygienických prostředků obviněným je upraveno NGR VS ČR č. 6/2012 o vstrojování obviněných, odsouzených a chovanců. Dle § 16, odst. 3) tohoto nařízení, věznice poskytuje obviněným toaletní papír podle skutečné potřeby minimálně jedenkrát měsíčně. Navýšení počtu poskytovaného toaletního papíru vazební věznice dle Vašeho doporučení akceptuje.

Navrhované opatření realizujeme.

19) Poskytovat obviněným kovový příbor, pokud to u konkrétních obviněných nepředstavuje bezpečnostní riziko (do 3 měsíců).

Pokud se jedná o plastový příbor, mohou si ho obvinění zajistit na vlastní náklady, taktéž je dostupný v kantýně VV Ostrava (*Ustanovení Čl. 12 odstavce (1) písmena b) čísla 5 Vnitřního řádu VV Ostrava*). Užívání kovového příboru je vždy bezpečnostním rizikem, neboť není v silách věznice zajistit, aby se kovový příbor nedostal do rukou jiným než vytipovaným obviněným.

Navrhované opatření neakceptujeme.

20) Umístit lavičky na vycházkových dvorech pod přístřešek (do 6 měsíců).

V tomto případě se ze strany zaměstnanců Kanceláře veřejného ochránce práv jednalo o nedorozumění, neboť lavičky ve vycházkových dvorech nejsou přimontovány na pevně, umístit je lze dle potřeby pod přístřešek, či mimo přístřešek. V tomto případě si obvinění zřejmě sami přesunuli lavičku do jiného místa mimo přístřešek.

Navrhované opatření je realizováno.

21) Nainstalovat lavičky i do menšího vycházkového dvora na střeše budovy, jestliže se využívá (do 3 měsíců).

Uvedený menší dvůr na střeše budovy není a ani nebude využíván jako prostor k provádění vycházek.

Navrhované opatření realizujeme.

22) Dodržovat stanovenou dobu vycházek; vycházku zkracovat jen tehdy, pokud o to obviněný sám požádá (průběžně).

Toto opatření plníme a dodržujeme stanovenou dobu vycházek vězněných osob. Vedeme i dokumentaci, kde evidujeme předčasné ukončení vycházky vězněných osob. Vycházky vězněných osob se zkracují jen na vlastní žádost (bylo by absurdní nutit vězněné osoby dodržet stanovenou dobu vycházky proti jejich vůli) nebo v případech kdy vězněná osoba narušuje průběh vycházky svým chováním (např. navazování nedovolených styků s ostatními vězněnými osobami) a jednáním (např. motákování) v těchto případech je vždy sepsán záznam o kázeňském přestupku.

Navrhované opatření realizujeme.

23) Umožnit ženám sportovní aktivity na střešním vycházkovém dvoře (průběžně).

V tomto případě je již bod plněn. Ženy zde mohou provádět sportovní aktivity, k tomuto mohou požádat i o sportovní náčiní (např. lehký míč, soft tenis atp.).

Navrhované opatření realizujeme.

24) Umístit seznam aktivit na jednotlivé cely (do 1 měsíce).

Všichni obvinění jsou již při nástupu výkonu vazby seznámeni speciálním pedagogem s nabídkou preventivně výchovných, vzdělávacích, zájmových a sportovních programů. Obvinění jsou s organizací a podmínkami účasti speciálním pedagogem podrobně poučeni a mohou dle svého zájmu preferovat konkrétní aktivity dle seznamu. Vybrané aktivity zakřížkují a nabídkový list včetně poučení podepíší. Taktéž jsou poučeni, že zvolená aktivita bude realizována dle kapacitních možností věznice.

Obvinění jsou v téměř dennodenním styku s pedagogy volného času, kteří tyto aktivity organizují. Mohou se tudíž pedagoga volného času na dostupné aktivity kdykoliv zeptat, taktéž za tímto účelem mohou vznést dotaz vrchnímu dozorcí či jinému odbornému personálu.

Navrhované opatření neakceptujeme.

25) Posílit aktivity všem obviněným ve Vazební věznici Ostrava tak, aby doba strávená mimo cely byla minimálně uvedených 8 hodin denně.

Tento požadavek není v současné době reálný a to vzhledem k personální situaci, architektonickému členění věznice, kdy již nelze navýšit stavy personálu zajišťujícího tuto činnost a taktéž již nejsou kapacity k vytvoření dalších kulturních či sportovních aktivit. V

současné době již věznice nedisponuje žádným vhodným prostorem, který by mohl sloužit k posílení prováděných aktivit. Na druhou stranu lze uvést, že věznice v uplynulém období zvýšila počty nabízených aktivit obviněným. Ve věznici je v současnosti zabezpečováno a organizováno pro obviněné ve výkonu vazby celkem 27 aktivit, z nichž je 10 aktivit zájmových, 10 preventivně výchovných, 5 vzdělávacích a 2 sportovní. Obvinění umístění do oddělení se zmírněným režimem (celkem 8 oddělení) pak mají možnost se pravidelně 2x týdně účastnit sportovních aktivit na víceúčelovém sále vazební věznice.

Navrhované opatření neakceptujeme.

26) Umožňovat obviněným návštěvy bez sluchové a zrakové kontroly (průběžně).

Tato praxe je již ve vazební věznici realizována. Ve věznici obvinění můžou požádat o návštěvu bez zrakové a sluchové kontroly, a to na základě vlastní žádosti v souladu s § 14 zákona č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby, ve znění pozdějších předpisů. O žádosti rozhoduje ředitel vazební věznice nebo jeho zástupce. O výsledku rozhodnutí je obviněný vždy vyrozuměn.

Navrhované opatření realizujeme.

27) Opakovaně informovat příslušníky VS ČR, že mohou být přítomni v ordinaci pouze za situace, jestliže si dané opatření vyžádá sám lékař.

Toto opatření již plníme, v této oblasti bylo již dříve přijato celé množství opatření, které vedou k respektování práv vězňených osob. Příslušníci jsou přítomni v ordinaci při vyšetření vězňených osob pouze v případě vyžádání lékaře. Přítomnosti příslušníka v ordinaci na vyžádání lékaře nedochází k porušování práv vězňených osob z důvodů, že tyto ordinace jsou vybaveny zástěnami, za kterými se provádí různá odborná vyšetření mimo zrakovou kontrolu příslušníka. V této oblasti pravidelně provádíme vlastní kontrolní činnost, aby nedocházelo k porušování práv vězňených osob.

V případě gynekologického vyšetření, je příslušnice VS ČR přítomna v ordinaci pouze na vyžádání gynekoložky z bezpečnostních důvodů. V tomto případě se provádí gynekologické vyšetření za zástěnou (paravánem), čímž je zajištěna přiměřená intimita vyšetření.

Navrhované opatření realizujeme.

28) Zajistit profesionální tlumočení v případě jazykové bariéry při poskytování zdravotnické péče (průběžně).

Tento bod již zajišťujeme, v případě potřeby se obracíme na pracovníky jednotlivých ambasad, kteří jsou schopni tyto služby zprostředkovat. Rovněž využíváme jazykové znalosti zaměstnanců vazební věznice. V krajním případě a pro zlepšení komunikace jsou využívány rovněž moderní technologie překladačů.

Navrhované opatření realizujeme.

29) Zlepšit evidování vyhodnocení žádostí o vyšetření tak, aby z ní bylo patrné, jak byla která žádost vyhodnocena (průběžně).

V současné době existuje ve věznici systém evidování vyhodnocení žádostí tak, aby z ní bylo patrné, jak byla která žádost řešena. V tomto směru byl opětovně poučen zdravotnický personál, který vede tuto evidenci.

Navrhované opatření realizujeme.

30) Zavést efektivní systém zajišťující dostupnost zdravotní péče obviněným tak, aby byly vyloučeny několikadenní čekací lhůty (do 3 měsíců).

Každé vězněné osobě je ve věznici zabezpečena odpovídající zdravotní péče v souladu se zdravotními standardy, péče je plně srovnatelná s péčí v kterémkoliv jiném zdravotnickém zařízení. Obvinění jsou ošetřováni průběžně, upřednostňovány jsou akutní případy. Akutní život ohrožující stavy v mimopracovní době jsou promptně řešeny lékařskou službou první pomoci zajišťovanou externě.

V případě neakutních zdravotních problémů, stejně jako osoby na svobodě, jsou obvinění objednávaní a postupně ošetřováni.

Navrhované opatření realizujeme.

Závěrem Vám chci poděkovat za poskytnutou součinnost. V této souvislosti bychom však v budoucnu uvítali, kdyby zaměstnanci Kanceláře veřejného ochránce práv při vyhodnocování zjištěných skutečností pracovali více s objektivní skutečností, a ne jen s informacemi poskytnutými obviněnými. Přímo ve vazební věznici by tak bylo možné reagovat na řadu skutečností a výsledkem by byla eliminace návrhu opatření, která se nezakládají na objektivních informacích.

S pozdravem

Zpracoval:
mjr. Mgr. Kamil Poštulka

Vrchní rada
plk. Mgr. Roman Záhorský
ředitel vazební věznice

podepsáno elektronicky